

ARKTISK INSTITUT

L. E. Bruuns Vej 10 · 2920 Charlottenlund · Denmark

TELEFON: 01 - 64 05 43 GIRO 40 81 560

Årsberetning 1979.

Denne beretning er ikke beregnet til offentliggørelse. Der henvises til den omfattende rapport for perioden maj 1976 til 31/12 1977, samt beretningen for 1978.

Arktisk Instituts forhold i almindelighed.

For finansåret (kalenderåret) 1979 modtog AI et statstilskud på 40.000 kr., idet Ministeriet for Grønland samtidig bemærkede, at det ville blive sidste gang, fordi sagsområdet "Kulturelle og undervisningsmæssige Forhold" pr. 1. januar 1980 overgår til Hjemmestyret. Tilskudet til AI afholdtes over en konto på finansloven for sociale og kulturelle tilskud, som nu bortfalder, og beløbet indgår i det statslige bloktilskud til Hjemmestyret.

Bestyrelsen besluttede den 4. sept. 1979, at Hjemmestyret ikke skal ansøges om støtte til AI. Som bebudet på samme møde er der indsendt ansøgning om tildeling af tipsmidlerne. Der er søgt om det beløb på 40.000 kr., som tidligere er ydet af Grønlandsministeriet. Svar forventes først langt hen på året 1980.

Danish Arctic Research udkommer fortsat ikke, men AI har forsøgt at tage et initiativ til et samarbejde med "Kommissionen for videnskabelige Undersøgelser i Grønland" (KVUG) om eventuelt at udgive en form for upretentiøs formidling af oplysninger på engelsk om igangværende danske projekter og forskningsaktiviteter i Grønland og Arktis iøvrigt. Der er ikke modtaget svar fra Kommissionen, hvilket måske skyldes administrativt lederskifte. Det af KVUG udsendte tidsskrift "Forskning" synes ikke at opfylde samme formål som DAR.

Året 1979 har været præget af en voksende aktivitet og en følelse af, at AI gør nytte, og at det har en mening at forsøge på at opretholde det og udvide dets virkeområde. Af største betydning herfor har det videnskabelige projekt været.

Projektet "Grønlands befolkningsbistorie ca. 1800-1930".

I december 1978 bevilgede "Det samfundsvidenskabelige Forskningsråd" 187.720 kr. til projektets første år. 1. januar 1979 ansattes cand.mag. Kirsten Elisabeth Caning som videnskabelig medarbejder; i løbet af februar ansattes endvidere stud.mag. Grete Lindhardt og stud.mag. Jens Christensen, og i september stud.mag. Finn Ebbesen.

Det er projektets foreløbige formål at registrere Diskobugtens befolkning inden for den nævnte tidsramme på grundlag af 2 store kildegrupper, folketællinger og kirkebøger.

I samarbejde med Dansk Data Arkiv udarbejdedes exciperingsregler og kodesystemer for udskrivning af kirkebøgernes dåbs-, konfirmations-, vielses- og begravelsesregistre. I løbet af året er størstedelen af materialet, ialt 41 kirkebøger med ca. 70.000 personoplysninger skrevet ud. Folketællingsudskrivningen vil foregå i 1980.

Kirkebøgerne på Landsarkivet for Sjælland m.m. blev fotokopieret med stor velvillighed fra landsarkivar Sune Dalgaards side. I juli måned foretog Kirsten Elisabeth Caning en rejse i Diskobugten med økonomisk støtte af "Det samfundsvidenskabelige Forskningsråd", hvorunder hun bl.a. fotokopierede de kirkebøger, der dækker lakuner i Landsarkivets rækker af kirkebøger.

Disse kopier har gjort det muligt at foretage exciperingen i Arktisk Institut, hvilket har været en stor fordel. Mange problemer er således hurtigt blevet løst ved hjælp af Arktisk Instituts bibliotek og grønlands-kyndige personer med tilknytning til Instituttet.

Arktisk Instituts personale.

Følgende medarbejdere har været beskæftiget i A I i 1979:

N.O.Christensen	hele året og fortsat	sekretær
Annelise Wern	1/1 til 31/10	1/2 kontorass.timeløn
Grethe Knutzen	26/9 og fortsat	do do
Hans Ebbesen	hele året og fortsat	Fotosaml.gnstl.50 t mdl.
Student Ole Buch	lejligh.v. i tiden 1/3-1/12	timelønnet

Forskningsprojektet:

Kirsten Elisabeth Caning	hele året og fortsat	Magisterløn, fuldtid
Grete Lindhardt	1/2 og fortsat	gnstl.44 tim.pr.mdl. Student timeløn.
Jens Christensen	15/2 " "	" 72 " " "
Finn Ebbesen	1/9 " "	" 38 " " "

Fru Grete Grüner, som uddannet bibliotekar, og landsdommer C.F.Simoný virker begge i AI på frivillig basis og gør et meget stort arbejde henholdsvis i biblioteket og med slægtsforskning.

Kraemer Hus.

Udgifterne ved driften, som deles lige med "Det grønlandske Selskab", udgjorde for AI for 1979 ca.kr. 21.000,-.

Fru Erna Skaarups forhold er uændret fra ifjor.

Husets udvendige vedligeholdelse: Ingen bemærkninger.

Husets indvendige vedligeholdelse: Huset har været besigtiget med henblik på bedre isolation, og advokat Ole Christoffersen arbejder med spørgsmålet.

Biblioteket.

Der henvises til sidste års beretning. Fru Grete Grüner kommer her fortsat på frivillig basis og gør et meget stort arbejde. Det er lykkedes at holde løbende registrering af indkommet materiale igang. En kort tid beskæftigede vi en dansk/grønlandsk student, Ole Buch, som nu er gået igang med socialt arbejde blandt herværende grønlandere. Kort efter årsskiftet 1980 har vi truffet aftale med en grønlandsk stud. theol. Sophie Petersen, som vil deltage i biblioteksarbejdet, derunder fortsætte Ole Buchs registrering af AI's grønlandsk-sprogede bøger, der ikke før har været registreret. Hvis vi får råd til det, kan vi måske ansætte yderligere en student til biblioteksarbejdet.

Opstillingen af Scott Polar Institutes registerkort er indtil videre stillet i bero.

Fra fru Therese Brøndum og lektor Axel Kjær Sørensen m.fl. er der modtaget boggaver.

Arkivet og kortsamlingen.

Der foregår, efter at hr.Jørgen Sehested er ophørt med at komme her, ikke regelmæssig registrering af nyindkommet arkivmateriale, men det opbevares i arkivet således, at det kan findes. Det indkomne kan registreres på få dage.

Der er modtaget gaver og depoter til arkivet fra:

viceadmiral Sven Thostrup, landsdommer C.F.Simoný, overlæge Leif Vanggaard, fru Elisabeth Fasting og Andr.Lund-Drosvad.

Billedarkivet.

Arktisk Institut sælger fotografier og reproduktionsretten til fotografier til private, forlag, tidsskrifter, dagblade og museer i ind- og udland. Salget har været stigende således:

1975 solgtes ca. 50 stk.

1976	"	"	100	"
1977	"	"	285	"
1978	"	"	390	"
1979	"	"	500	"

Det økonomiske resultat har i det forløbne år været således:

salg til private samt til reproduktion i 1979:	49.750 kr.
samlede udgifter til fotoarbejde, papir etc.:	9.750 "
overskud	40.000 kr.

Til fhv. viceskoledirektør Hans Ebbesen, der udelukkende arbejder med fotosamlingen og den etnografiske samling (se senere), er i 1979 udbetalt ialt kr. 28.647.-. Vore priser er uændrede siden 1. januar 1979 og påregnes reguleret ved passende lejlighed under hensyn til den almindelige prisstigning.

Der er i 1979 nyregistreret ca. 600 billeder, hvortil der er udarbejdet indgangskort til vort emnekartotek. Negativsamlingen forøges hen ad vejen med egne motiver ved affotografering af foreliggende aftryk på vort polaroidanlæg.

AI råder over et stort antal farvedias, dels et antal 5 x 5 dias i glasrammer, der allerede er registreret og udarbejdet kartotek til, dels et antal 6 x 6 cm dias af Jette Bang, der hidtil er uregistrerede og har været relativt utilgængelige. Med den forbedrede reproduktionsteknik og den deraf følgende stigende efterspørgsel også efter farvebilleder har det været påkrævet at indkøbe et lysbilledskab ABODIA 5000 til en pris af 4.435 kr. plus moms. Begge størrelser dias er herefter gennemgået og sorteret. De bedste er udtaget og opsat i dette skab, der med lysbaggrund giver glimrende mulighed for at finde det rette motiv. Lister over hovedgrupperne i opsætningen er ligeledes udarbejdet svarende til den inddeling, der allerede er foretaget for Jette Bangs sort/hvide billeder.

I lysbilledskabet findes nu opsat ca. 800 dias 5 x 5 cm og ca. 900 af Jette Bangs 6 x 6 cm til vore kunders gennemsyn.

Der er modtaget gaver til billedsamlingen fra: dr.theol. K.E.Bugge, museumsinspektør Hanne Poulsen, hr. P.Kühn, fru Madeleine Leo-Hansen, fru Inge Thorborg, overass. Hendrik Olsen.

Etnografisk samling:

AI råder over et antal etnografiske effekter fra det gamle Grønland. Effekterne er gamle og skøre og skal behandles med varsomhed.

En stigende interesse for Grønland har medført, at specielt skolerne er interesserede i at låne disse ting til en Grønlandsuge etc.

Tidligere lister over effekterne, hvorpå skolerne kunne afkrydse deres ønsker, er nu afløst af en liste med en fast udlånssamling, der dækker, hvad der erfaringsmæssigt er mest interesse for.

Udlånet er gratis bortset fra eventuelle direkte udgifter fra vor side, men der stilles krav om en rimelig forsikring af effekterne.

Samlingen udlånes kun til direkte afhentning og returnering, idet den ikke tåler forsendelse med offentlige transportmidler.

Samlingen har i 1979 været udlånt til følgende institutioner: Hvalsø Skole, Botanisk Museum, Nyboder Skole, Skolehjem "Solhjem" i Haslev, Gjellerup Skole i Herning, Vipperød Skole og Aagerup Skole.

Avisudklip. Der henvises til sidste års beretning.

Udgivelser.

Danish Arctic Research. se side 1.

Acta Arctica: Der er ikke udkommet noget i 1979.

Ejnar Mikkelsen: "En Bibliografi", udarbejdet af Hans Erik Toft, er udgivet af Scoresbysundkomiteen for nogle år siden i duplikeret udgave. Den er nu genoptrykt ved Arktisk Institut i 1000 ekspl. Omkostningerne herved er betalt af Scoresbysundkomiteen, og Arktisk Institut vil i den kommende tid sælge bogen. Den er anmeldt til Dansk Bogfortegnelse, og den vil blive tilbudt alle landets biblioteker ved et cirkulære. Prisen er sat til 25 kr.pr.stk.

Andre funktioner.

På Knud Rasmussens 100-årsdag 7/6 1979 arrangerede Det kgl.geografiske Selskab i samarbejde med AI en højtidelighed ved Knud Rasmussen-mindesmærket ved Hvidøre, og AI var siden vært ved en reception, hvor bl.a. HKH Prins Henrik kom til stede.

I samarbejde med professor Trevor Lloyd arrangerede AI i løbet af 1979, at der fremstilledes to bronzeplader i Canada, som i den kommende sommer sættes på en varde på Danske-øen ved "Blæsebælgens" plads, hvor 5.Thuleekspedition havde sit hovedkvarter. Den ene plade har tekst på dansk og grønlandsk og er betalt af

"Det kgl.Grønlandsfond" samt "Olga og Esper Boels Legat". Teksten er udarbejdet i samarbejde med Knud Rasmussens slægtninge. Den anden plade, som er betalt i Canada, er på engelsk, fransk og inuktitut.

AI var med til at formidle, at en gruppe inuit fra Igloolik i arktisk Canada besøgte Jakobshavn på Knud Rasmussens 100-årsdag.

AI har bidraget med fotografier til en Grønlandsudstilling i efteråret 1979 i "Kulturhuset" i Stockholm.

AI har fortsat sin foredragsrække om Grønland i samarbejde med "Gentofte Kommunes Fortsættelseskursus". Det er tredje år, og vi vil med det sidste foredrag i 1980 den 19/2 have gennemført 30 foredrag. Der har konstant været 25-30 deltagere og enkelte har fulgt samtlige foredrag.

AI er sekretariat for Scoresbysundkomiteen og Dansk-Grønlandsk Kulturfond, samt Trolles Legat.

AI repræsenterer ofte i Danmark de Grønlandske Kvindeforeninger.

AI sørger fortsat for, at Grønland er dækket i "Dansk Samvirke"s månedsblad "Danmarksposten" for danske i udlandet.

Gentofte Grønlandskomite, Dansk Selskab for medicinsk Forskning i Grønland samt Foreningen for "Tre-årsekspeditionen" og Siriusforeningen holder møder her..

AI har nu optaget et samarbejde med "Det grønlandske Landsmuseum", derunder om bestemmelse af gamle personfotografier.

Sekretæren er blevet medlem af "Grønlanderhuset i Løvstrædes" husudvalg med det formål at bistå med at skaffe et nyt "Grønlanderhus". Det gamle hus er ikke godt nok og er navnlig uhensigtsmæssigt beliggende.

AI har tillige kontakt med det nyoprettede museum i "Knud Rasmussens Hus" i Jakobshavn.

AI har haft samarbejde med Landsbiblioteket i Godthåb, som bl.a. har købt kopier af visse arkivalier.

AI samarbejder nu med "Inuit Institut", som er under etablering i Godthåb under Hjemmestyret og med den første opgave at redigere en stor grønlandsk ordbog. AI har ordbogsmateriale af forskellig art i arkivet, som er tilbudt stillet til disposition mod betaling af kopieringsomkostningerne. Professor Robert Petersen bor nu i Godthåb for at sætte dette arbejde igang.

AI har været i forbindelse med "Kontaktudvalget for dansk maritim historie- og samfundsforskning" - et udvalg i nær kontakt med "Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, som AI også har kontakt med.

World Crafts Council - en "Non-profit, non-governmental organization affiliated with UNESCO" - har i AI i dagene 29.-31.august 1979 under forsæde af sekretæren afholdt et "initial meeting on the exhibition project "Crafts from the Arctic". Ialt 18 deltagere repræsenterende Danmark/Grønland, Norge, Sverige, Finland, Canada, USA/Alaska samt Unesco. Der opnåedes enighed om at stile efter at afholde en vandreudstilling på højeste plan i en halv snes af de store hovedstæder. WWC's sekretariat under ledelse af generalsekretæren, Åke Huldt, arbejder nu videre med sagen.

AI har ligesom sidste år kontakt med den private "Svalbard-Forening" - en gruppe unge, som interesserer sig for den gamle dansk/norske virksomhed på Svalbard i hvalfangsttiden. Vi har bl.a. formidlet kontakt til Nationalmuseets folk og ser en opgave i dels at formidle et undersøgelsesarbejde, dels at medvirke til, at dette sker i nøje samarbejde med kontrolmyndigheden, som ligger hos Museet i Tromsø.

AI har bistået forfatteren Roland Huntford i hans arbejde med den nys udkomne bog om Scott og Amundsen - desværre uden virkeligt held. Opgaven var at finde Godfred Hansens dagbog fra Gjøa Ekspeditionen. Vi fandt den - men det viste sig at være "Gjøas" skibsdagbog.

Økonomien.

Der henvises til det foreløbige driftsregnskab for 1979, som vil blive fremlagt, og hvoraf også ydede fondstilskud fremgår.

Et mindre overskud skyldes bl.a., at vi næsten ikke har haft udgifter til bibliotekets drift, samt en indtægt af fotografier, som oversteg forventningerne.

Arktisk Institut, den 14.februar 1980.